

Volkstuin- en Recreatietuinvereniging Bodegraven

Clubblad

**Twaalfde jaargang
Augustus 2018 no: 3**

Verenigingsblad van de Volkstuin- en Recreatietuinvereniging Bodegraven
Opgericht november 1972
Twaalfde jaargang no. 3, augustus 2018

Bestuur:

Aad Beens
(voorzitter)

tel.: **0172-611590**
e-mail: niekerkbeens@kpnmail.nl
Emmakade 43 2411 JC Bodegraven

Piet van Kooten
(vicevoorzitter/penningmeester
wnd. tuincommissaris West)

tel.: **0172-612786**
e-mail: pietvankooten@casema.nl
Koninginneweg 139 2411 XN Bodegraven

Mandy de Wit
(secretaris)

tel.: **06-18378178**
e-mail: froggy76@live.nl
Waagpoort 16 2411 SC Bodegraven

Arjen Boekhorst
(winkelcommissie)

tel.: **0172-611811**
e-mail: arjenbaukje@icloud.com
De Deel 3 2411 SH Bodegraven

Jan van der Neut
(tuincommissaris Oost)

tel.: **0172-616019**
e-mail: janvdneut@gmail.com
Vossestaart 19 2411 ML Bodegraven

Bert de Ruiters
(tuincommissaris Oost)

tel.: **0172-615279**
e-mail: ruiter108@zonnet.nl
Koninginneweg 413 2411 XT Bodegraven

?????
(tuincommissaris West)

vacature

Van het bestuur

TUINCOLLEGA'S,

Wat een mooie, lange zomer hebben we dit jaar. Hoewel, als tuinder ben je niet zo blij want je moet sproeien. Maar wat als er dan geen water in de sloot staat zoals het geval was voor de stuwen op Oost waar de aanvoer niet werkte? Tuinder Jan Noordam had de klachten al doorgegeven aan het Waterschap maar er gebeurde eerst weinig. „Je moet op je strepen gaan staan”, zei Jan. Wat hij dus ook deed. Hij zocht het hogerop bij het Waterschap met als resultaat dat er beter naar werd gekeken en er binnen twee dagen weer water was. De verstopte duikers werden schoongemaakt en via een andere waterweg werd er water aangevoerd. Dank hiervoor aan Jan Noordam dus.

Als voorzitter heb ik ook contact gehad met het Waterschap omdat we graag wilden weten wat hun beleid is rond het waterpeil. We hebben nu een mooie print van de omgeving van onze tuinen met daarop voor de verschillende plekken het waterpeil. De tekening geeft duidelijkheid over wanneer het Waterschap actie onderneemt: dat is als het water 5 cm hoger of lager staat dan het peil. De tekening, met foto's, komt op de Polderhof te hangen.

Als tuinders hebben we ook onze eigen verantwoordelijkheid. Nogmaals vraagt het bestuur u dringend de sloten schoon te maken en te houden zodat het water goed kan doorstromen. Volgens ons tuinreglement is ieder lid hiertoe verplicht net zoals elke tuinder er voor moet zorgen dat de tuin onkruidvrij is, dat er geen rommel blijft liggen, dat de bomen niet te hoog worden en dat het tuinpad vrij is.

In het vorige nummer van het clubblad deed de commissie Wisselteelt verslag van haar werk en zette zij uiteen wat ze namens onze vereniging van u verwacht. U hebt onder andere het verzoek gekregen een schets van uw tuinplan voor het jaar 2018 te mailen naar wisselteelt@volkstuinverenigingbodegraven.nl of in te leveren de Polderhof. Inmiddels hebben de meeste tuinders gereageerd op dit verzoek, maar nog niet allemaal. Maakt u, als u nog niets van u liet horen, de lijst compleet?

En hoe staat het met uw pompoenen? Heeft u al een hele grote? Laat hem op een zaterdag opmeten in de Polderhof. Wie weet hebt u de grootste, dan is de beloofde cadeaubon voor u.

Uiteraard hoopt het bestuur u te zien op de oogstfeest-barbecue op 8 september a.s.. Met elkaar sluiten we dan een bijzonder "eerst te nat en later te warm/droog" tuinseizoen af. Aanvullende informatie over dit festijn leest u verderop, aan het eind van de bestuursmededelingen. Als bestuur hopen we u daar te zien.

Ten slotte nog de volgende oproep. Door privéomstandigheden (o.a. een operatie) moet onze secretaris, Mandy, tijdelijk stoppen met haar werk.

Wie wil haar taken even overnemen?

We zoeken iemand die de bestuursvergaderingen (1x per maand) kan notuleren en de post kan verzorgen.

Wie wil dit doen?

Het bestuur ziet uw reactie graag tegemoet!

Aad Beens, voorzitter

Slootonderhoud

De extreme warmte van de afgelopen weken heeft in de aangrenzende sloten van de volkstuinen geleid tot extra plantengroei.

Dit brengt met zich mee dat de doorstroming van het slootwater wordt belemmerd. Wilt u, al dan niet na terugkeer van uw vakantie, controleren of dat ook bij u het geval is? Treft u in de sloot langs uw volkstuinperceel waterplanten aan, dan doen wij een dringend beroep op u om deze te verwijderen, zodat er een betere doorstroming ontstaat. Ook voor de waterkwaliteit is dit alleen maar gunstig.

Wij hopen op uw medewerking!

De tuincommissarissen van de locaties Oost en West

Tuinhuur

Helaas ontkomen we ook voor het volgende verenigingsjaar niet aan een verhoging van de huurprijs van uw volkstuin. Vanaf 15 november 2018 t/m 14 november 2019 is de huurprijs door de gemeente Bodegraven-Reeuwijk bepaald op 50 eurocent per m².

Piet van Kooten (penningmeester)

Uitnodiging oogstfeest/barbecue

Hierbij nodigen we iedereen uit voor de jaarlijkse oogstfeestbarbecue van onze tuinvereniging. U bent welkom bij de Polderhof op zaterdag 8 september 2018 vanaf 15.00 uur. Ook dit jaar is er de mogelijkheid voor het proeven van zelfgemaakte gerechten van zelfgekweekte producten. Denk aan salade, soep, groenten en fruithapjes, etc., etc.

Wil je een bijdrage leveren met een zelfgemaakt product, helpen bij de organisatie of bij de opbouw van de barbecue? Geef dit dan per mail door aan Mandy de Wit (froggy76@live.nl)

Deelnemers (leden/partners/kinderen) betalen € 5,00 per persoon. Opgeven kan via de website www.volkstuinverenigingbodegraven.nl, of 's zaterdagochtends in de Polderhof

Vers van het land – Lasagne van courgette met snijbiet en zalm

De courgette-oogst was ondanks de droogte weer enorm, we hebben er heel veel verschillende gerechten mee gemaakt!

Hieronder een lasagnerecept waarbij de klassieke lasagnebladen vervangen worden door courgetteplakken. Het maakt de lasagne lekker licht en je eet tegelijkertijd veel groenten! Je kunt de snijbiet ook vervangen door spinazie. Een heerlijk gerecht voor een mooie nazomer!

Ingrediënten voor 4 personen:

600 gram snijbiet	1 teentje knoflook, fijngehakt
1 eetlepel olijfolie	250 gr ricotta
4 tomaten	125 ml crème fraîche
4 zongedroogde tomaten	75 gram geraspte kaas
10 blaadjes verse basilicum	snufje nootmuskaat
1 ui	1 eetlepel Italiaanse kruiden
300 gr gerookte zalm, in plakken	peper en zout
2 courgettes	

Werkwijze:

Snipper de ui en knoflook in kleine stukjes. Haal de harde nerven uit de snijbiet en scheur in grove stukken. Snijd de zongedroogde tomaten in stukjes. Snijd met behulp van een kaasschaaf lange plakken van de courgettes. Verhit de olijfolie in een hapjespan en fruit de ui en knoflook gedurende 3 minuten. Voeg de snijbiet toe en laat op hoog vuur slinken. Voeg de gedroogde tomaat en de blaadjes basilicum toe en bak even kort mee. Roer de ricotta en crème fraîche door het snijbietmengsel en breng op smaak met de Italiaanse kruiden, nootmuskaat, peper en zout. Haal de pan van het vuur.

Leg op de bodem van een ovenschaal een laagje courgetteplakken, zorg dat ze elkaar een beetje overlappen. Doe 1/3 van het snijbietmengsel op de plakken, gevolgd door een nieuwe laag courgetteplakken. Doe de helft van de zalm vervolgens op de courgette, gevolgd door een laagje snijbietmengsel. Dek af met een laag courgetteplakken en maak weer een laag met de rest van de zalm en het laatste snijbietmengsel. Eindig met een laag courgetteplakken. Snijd de tomaat in dunne plakjes en leg bovenop de courgetteplakken. Verdeel de geraspte kaas erover heen en zet gedurende 25 minuten in een voorverwarmde oven van 200°C. Eet smakelijk!

Caroline Zwaneveld

Quinoa: goed voor hete zomers?

„Mam, wat eten we vandaag?”

„Kind, dat heb ik je vanmorgen toch al verteld. Quinoa!”

„Wááát?”

„Nou! Kappen nou met dat rare gedoe. Gewoon quinoa, net als vorige week.”

Ik durf niet met zekerheid te zeggen dat u een conversatie zoals deze u bekend voor zal komen. Quinoa (ook bekend onder de naam gierstmelde) behoort in Nederland nog niet tot de gerechten die in veel gezinnen geregeld worden opgediend. Wel neemt in Nederland de productie van dit van oorsprong Zuid-Amerikaanse gewas toe en ook de handel erin (import en export) stijgt met sprongen. Belangrijker nog, zeker met de hete zomer van 2018 nog in het vers in het geheugen, is echter dat experts voorzien dat de quinoa op uw bordje op termijn de plek gaat innemen van de aardappel. Het is namelijk een gewas dat uitstekend kan worden verbouwd onder weersomstandigheden zoals we die de afgelopen meemaakten: gortdroog en heet. Op de percelen in onze omgeving die nu worden gebruikt voor de aardappelteelt zouden in de toekomst dus quinoavelden kunnen worden aangelegd. Én het kan zijn dat onze opvolgers hun volkstuinjes gaan volzetten met gierstmelde op de plekken waar nu de piepers staan. Tijd dus voor een nadere kennismaking met dit onbekende gewas.

Wie in sommige Plus-supermarkten, een Albert Heijn of een Ekoplaza goed om zich heen kijkt, kan ze nu al in de schappen zien liggen: de Volkoren Quinoa Zaden of het Volkoren Quinoa Meel. Op het eerste gezien lijkt het om een graanproduct te gaan, al klopt dat niet voor 100 procent. Quinoa of gierstmelde is een zogenaamd pseudograan. Het gewas is nauw verwant aan de spinaziefamilie en behoort tot de ganzevoetachtigen.

Wie grote velden met gierstmelde wil zien, moet op reis naar Zuid-Amerika: Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Chili of Argentinië. Daar is quinoa een graag geteeld product; doorgaans in de valleien van het gebergte, maar ook op hoger gelegen vlakten tot wel 3000 meter hoog.

Drie eigenschappen maakten quinoa in deze landen van oudsher tot een gewild teeltgewas. Naast de al genoemde hittebestendigheid zijn dat de voedingswaarde en de geringe eisen die de quinoaplant aan de teeltgrond stelt. Het pseudograan bevat zetmeel maar in mindere mate dan pasta of rijst en is daarnaast rijk aan eiwitten, essentiële aminozuren, mineralen en vitaminen. Belangrijk detail: het is ook glutenvrij. In de genoemde Zuid-Amerikaanse landen zijn opbrengsten van 2 à 3 ton per hectare, ook op

armere gronden, geen uitzondering.

Een kleine winstwaarschuwing is wel op zijn plaats voor wie nu kennis denkt te gaan maken met een wondergewas. In de vruchtwand, de buitenste laag van de vrucht, bevindt zich de stof saponine; een zeep- of bitterstof die ook voorkomt in de sojaboon. Alleen na verwijdering van het saponinevlies is het quinoazaad voor consumptie geschikt.

Bolivia, Peru en Ecuador zijn nog steeds belangrijke exporteurs van quinoa, maar de omvang van de teelt in deze landen neemt af. Het is bewerkelijk en arbeidsintensief om de zaden te ontdoen van de zeepstoffen, en de productie van tarwe en gerst is al gauw winstgevender. Ook dat heeft in Zuid-Amerika geleid tot een dalende populariteit van het oude cultuurgewas.

Saillant genoeg voltrok deze ontwikkeling zich in dezelfde periode waarin in Europa de belangstelling voor het produceren en consumeren van biologische (eco)producten sterk toenam. Biofood raakte steeds meer in en de quinoa profiteerde daarvan. Een glutenvrij product dat rijk is aan zetmeel, eiwitten en vitaminen, dat gewoon doorgroeit terwijl het akkerland ligt te blakeren in de hete zon en dat

gekweekt kan worden op arme gronden waar de teelt van tarwe of rijst geen kans van slagen heeft; als daar geen markt voor is... Het Franse bedrijf AbbottAgra waagde in 2007 de sprong naar het kweken van een Europese quinoa en kreeg in dat jaar als eerste Europese teeltbedrijf een licentie. Nederland stelde zich wat argwanender op, maar in

2014 durfde ook de in 's Hertogenbosch gevestigde Dutch Quinoa Group het aan: gierstmelde kweken voor de binnenlandse markt. Als u de website van dit bedrijf bezoekt (zie:

<https://dgg.nl/>) ziet u dat bijna elke provincie intussen kwekers kent die aan deze onderneming zijn gelieerd.

Becijferd is dat in 2016 in Nederland al voor meer dan 2 miljoen kilo aan quinoa is geconsumeerd. Wie goed oplet in een Albert

Heijn of een Ekoplaza had die groeiende belangstelling al wel kunnen bevroeden. Als deze zaken quinoa in hun assortiment hebben, ligt er hun schappen inmiddels veel meer dan quinoazaad of -meel. Er zijn heuse quinoacrackers en -repen verkrijgbaar en .. er is quinoapap.

Het gros van de in Nederland geconsumeerde quinoa is overigens geen product van eigen bodem, maar een importproduct. Krijgt u trek in een quinoa-product en wilt u daarbij perse de Hollandse tuinders steunen, kiest u dan voor producten met de merknaam Lola

Quinoa. Dit betreft de handelsnaam van de gierstmelde van de al genoemde Dutch Quinoa Group.

Stilzwijgend begrijpt u natuurlijk dat u niet voor 100 procent het oude cultuurgewas uit het Andesgebergte op uw bordje krijgt als u iets koopt in een Lola Quinoa-verpakking. Veredelaars hebben de oorspronkelijke quinoakorrel laten muteren tot saponine-arm zaad dat geen bewerkelijk proces van saponineverwijdering hoeft te ondergaan. De zadenveredeling, waaraan Nederlandse experts overigens stevig hebben bijgedragen, was ook noodzakelijk om de slagingskans van de teelt in landen met een ander klimaat dan in Zuid-Amerika te vergroten. Zo konden er quinoarassen ontstaan die ook kunnen floreren op de zoutrijke bodems in bijvoorbeeld Chili, China of Vietnam. Voor de Nederlandse teelt is het van belang dat er ook rassen zijn verkregen die zaden voortbrengen waarvan de afrijping niet afhankelijk is van de daglengte. Quinoa kan het beste droog worden geoogst, daarom is het zaak dat de afrijping niet pas op gang komt als het droge zomerweer al heeft plaatsgemaakt voor herfstweer dat natter en wisselvalliger is.

Van de quinoarassen Atlas, Riobamba en Pasto, ontwikkeld door Wageningen University & Research, is inmiddels vastgesteld dat ze in Nederland kunnen worden verbouwd. Hier doemt meteen een klein probleempje op: bij de zadenhandelaren Vreeken, De Bolster en Zahraseeds die zich mede richten op hobbykwekers is quinoazaad te verkrijgen, maar het betreft hier niet de speciale rassen die exclusief voor de Nederlandse teelt zijn ontwikkeld. Vermoedelijk gaat het om rassen die deze zaken via hun bevriende, buitenlandse zakenrelaties uit andere landen naar Nederland hebben gehaald.

Zaad bestellen en het thuisfront alvast een recordoogst in het vooruitzicht stellen, is dus niet verstandig; tegenvallers en teleurstellingen zijn niet uit te sluiten. Zo zou u via een bestelling bij een van deze zaken zaad in huis kunnen halen dat niet saponine-arm is. Zoals gezegd zult u dan vóór de consumptie stevig aan de bak moeten om het saponinevlies in een bakje water van het zaad te borstelen. Quinoazaad kan ook meeldauwgevoelig zijn en u weet: met meeldauw besmet blad valt af, en dat vergroot de kans voor het onkruid rond de plant om vrolijk door te schieten. Stevig schoffelen dus!

Daarmee is overigens niet gezegd dat het niet aardig kan zijn om in een hoekje van de volkstuin een begin te maken met de teelt van quinoa, want veelvuldig begieten, is zoals gezegd niet nodig. Zoekt u daarnaast maar eens op internet naar afbeeldingen van de zaadpluim, wanneer de afrijping is begonnen. Het egale groen maakt dan plaats voor een prachtige rode gloed. En zoals u weet, met zaad blijft u als rechtgeaarde natuurliefhebber natuurlijk nooit zitten. Hangt u de gedroogde pluimen 's winters rustig op in uw voortuin of volkstuin. De vogels zullen u dankbaar zijn (red.)!

Proef bijenkorven - deel 2 (Uitleg imker)

In het vorige clubblad lichtte het bestuur toe dat aan twee tuinders, één van West en één van Oost, toestemming is verleend voor het plaatsen van een bijenkast. Vooralnog betreft het een proef, met de duur van een jaar. Eén stukje met wat achtergrondinformatie van de imker, Kees Hummel, had u nog te goed.

Hij praat u in dit artikel bij over honingbijen op de moestuin.

Het belangrijkste werk dat bijen op een moestuincomplex doen, is het bestuiven van gewassen. De bij bestuift de planten en struiken die eerst bloeien en dan vrucht zetten, zoals bessenstruiken, bramen/frambozen, aardbeien en fruitbomen.

Zelf heb ik 2 kasten op mijn tuin en binnenkort drie en mijn opbrengst is sindsdien merkbaar omhoog gegaan.

Ik heb horen vertellen dat waar bijen ingezet worden voor bestuiving de opbrengst van de boomgaard/tuinen met 30-40% toeneemt. Of dit op waarheid berust, weet ik niet.

Hier en daar op de moestuinen zie je vaak zonnebloemen, dahlia's; zinnia's, of oost-indische kers. De bloemen zijn niet zo zeer goed voor de opbrengst van onze tuin maar wel goed voor de bijen (en andere insecten). De bijen halen hier de stuifmeel uit die weer goed is voor de (jonge) bijen. Hoe meer en gevarieerder het stuifmeel hoe beter het is voor een bijenvolk.

Waarom nu honingbijen en waarom geen hommels naar de tuin lokken? De hommels beschadigen de jonge bloesems. Zij 'bijten' gaatjes in de bloesem om bij de stuifmeel en de nectar te kunnen komen voordat deze bloeit. Voor de opbrengst is dat nadelig. De honingbij doet dit niet en vliegt op de bloesem als deze open is zodat de bestuiving optimaal is.

Zoals u misschien wel weet, worden bijen gehouden in zogenaamde spaarkasten. Deze bestaan uit een bodem, twee broedkamers, een honingkamer en een deksel. Het aantal honingkamers is afhankelijk van de dracht. De afmeting van de kast is 42x47x74 cm. De grootte ervan valt dus wel mee. De kasten worden met de vliegopening richting het oosten/ zuidoosten geplaatst. Op de beide tuinen waar de bijen komen zal dit inhouden

dat de bijen richting het naastliggende land zullen wegvliegen en niet direct over het pad tussen de tuinen door.

Na het uitvliegen/wegvliegen waaiert de bijen uit naar diverse richtingen, net waar er stuifmeel en nectar te halen valt. En dit komen de bijen weer terug brengen naar de kast. Gezien de locatie van de percelen van de volkstuintvereniging aan de rand van Bodegraven zullen de bijen niet alleen op de groentetuinen rondvliegen maar in de bebouwde kom, omdat er in de tuinen bij de huizen ook zat te halen valt.

Op de tuinen plaats ik als eerste een 6-raams kast met een aantal bijen, een klein volkje. Dit is een aflegger van een productievolk en nog niet zo groot; meestal 3 tot 4 ramen bijen. Dit volk zal in de loop van de zomer uitgroeien tot een groter volk. Dit volk wordt dan overgezet in een spaarkast. Dit is dan een kast met één broedkamer.

Richting de winter gaat het volk weer afnemen en worden de winterbijen geboren die zo lang blijven leven dat het volk de winter door kan komen. Als het volk de winter overleeft, zal het begin april op zijn kleinst zijn. De bijen vliegen dan al wel zodat de bloesems van de vroege fruitbomen bestoven kunnen worden. Daarna gaat het volk hard groeien om rond de zomer op volle sterkte te zijn. De kast bestaat dan uit twee broedkamers en eventueel een honingkamer.

Even daarvoor komt een drukke tijd voor de imker. Om te voorkomen dat het volk gaat zwermen, wordt er uit de totale populatie weer een klein volkje gemaakt zodat er weer ruimte in de bijenkast komt, waardoor het volk niet meer zal gaan zwermen.

Het is een geruststellend idee dat een foeragerende bij niet steekt.

Een bij steekt alleen als deze zich moet verdedigen. Dus als de bij met rust gelaten wordt dan laat hij u ook met rust.

Ik ga ervan uit dat u geen overlast gaat ervaren door de komst van de bijenkasten, of het moet zijn dat u mij vaker op het tuincomplex ziet lopen. Maar goed, dat hoort een imker natuurlijk ook te doen voor het geregeld controleren van de bijenkast, dus graag tot ziens!